

Достојанствен народ и у поразу

23/5/2016

Краљ Милутин је поклонио Цркви Светог Николе у Барију капелу која је била начињена од плоча гламе, мешавине сребра и злата, која се производила само у средњовековној Србији.

ЗАПАДНИ путописци све пределе насељене Србима називали су "склавинијама", а њихову матичну државу и **Србија** и **Расија**. Византинци су Србе именовали на више начина, осим правим именом називали су их **Расијанима**, **Трибалима**, **Далматима**, али и **Илирима**, што је био често коришћен назив за више народа који би одговарао данашњем термину Балканци.

Византијски учени ретори користили су заједљиво та различита имена да би нагласили "варварство" Срба који су се отимали њиховој управи и градили моћну државу. Западни путописац Виљем Тирски наводи да су Срби из Немањиног времена смели и да имају древне обичаје, али да су "неук народ, без дисциплине, који живи у брдима и шумама".

И ЗАПАДЊАЦИ и Византинци су били фасцинирани стаситошћу Срба. Будући митрополит солунски Евстатије Катафлорос био је задивљен Стефаном Немањом, кога је видео како поносно корача Константинопољем, иако је био ратни заробљеник у тријумфалној поворци цара Манојла Комнина:

"Очи је моје задивио овај човек којем није стас онај који природа људима додељује, него узрастом веома висок и наочит."

Два века касније, хроничар бележи да **цар Душан "беше већи телом од свих људи на свету својега времена и страхан у лицу"**.

Чак и уочи коначне пропасти средњовековне државе, Срби су задржали достојанствен изглед, посведочио је француски витез Бертрандон де ла Брокијер. Он је упознао деспота Ђурђа Бранковића у Некудиму 1433, кад је овај имао око 60 година.

- Он је леп човек и висока стаса. Има три сина и две кћери. Синови су му веома лепа. Најстаријем може бити до 20, средњем 16, а најмлађем 14 година. Сва тројица су, као и отац им, врло пријатне спољашности. Сутрадан, отишао сам с послаником у двор, на подворење. Дворјанство му је прилично многобројно. Све су то веома лепа људи, и по грчком закону кога се држе, носе дугу косу и велику браду - дивео се Брокијер изгледу Срба и процењивао их као добре савезнике за рат против Турака.

ХРОНИЧАРИ декадентне Византије често су српску државу сликали тамним бојама, озлојеђени чињеницом да је "други Рим" морао да преговара с младом силом Србијом и удаје своје принцезе за "архонте Трибала", што је био мало подругљив назив за српске краљеве. Међутим, они с дивљењем пишу о њиховом богатству, као на пример Теодор Метохит, члан византијске делегација која је уговарала политички брак краља Милутина са девојчицом принцезом Симонидом.

- Сваког дана с двора овамо све у обиљу стиже и више и боље него што је било потребно, и то у толикој мери да би можда достајало не само за нас, већ можда и да нас је двапут толико. Осим дивљачи добијамо и много разних птица и друге јестиве звераци као што су вепрови, јелени, а поред тога, обично сваког дана се са архонтове (Милутинове) трпезе шаљу и многобројна укусно припремљена јела и посластице у златним и сребрним тањирима и посудама - забележио је Метохит.

ПОМЕН драгоценог посуђа је сведочанство о митском богатству средњовековне Србије које је потицало из бројних рудника сребра и злата. О њима сведоче трговачки документи из дубровачког и венецијанског архива, а археолози додају да њихова открића представљају својеврстан форензички путопис.

- Историја је већ увелико исцрпела писане изворе, а археолошка истраживања доносе нове чињенице. Откриће остатака града на Руднику потврђују да су српска средњовековна градска насеља подизана по строгим урбанистичким и еколошким правилима. Градске куће су биле добро озидане, неке на више спратова, а богатији грађани украшавали су станове орнаментима у фреско-техници. Одавде су Дубровчани, Которани и Барани носили руду сребра, злата и олова која је била основа богатства српске средњовековне државе - каже др Дејан Радичевић, доцент на Одељењу за археологију Филозофског факултета у Београду.

О моћи те Србије сведочанство је оставио летописац Беатила из Барија, који описује велелепни дар краља Милутина, најмоћнијег владара Балканског полуострва, цркви у којој се чувају мошти Светог Николе.

- Лета господњег 1319. јуна месеца, другог индикта, Урош краљ Рашке, Дукље, Албаније, Бугарске и јадранског поморја све до реке великог Дунава, ову часну трапезу, велику сребрну икону, лампе и велике сребрне канделабре дао је начинити у Славу Божју и његовог блаженог Николаја.

КРАЉ Милутин је поклатио Цркви Светог Николе целу капелу која је од пода до плафона била начињена од плоча гламе, мешавине сребра и злата, која се производила само у средњовековној Србији. У њеном средишту биле су мошти Светог Николе под часном трапезом коју су красили бројни рељефи. Чудесну просторију незамисливе вредности осветљавали су пламенови двадесетак огромних гламских кандила и свећњака људске висине. С временом је Милутинова капела опљачкана и претопљена. Ипак, један српски поклон цркви у Барију остао је недирнут: "чудесни образ оца Николаја". Ову сребром опточену икону, дар Стефана Дечанског, становништво Барија и данас сматра заштитницом града.

- Велика Урошева икона чува се с великим обожавањем у тајној капели трезора са светим реликвијама и одатле је никада не износе, осим у ретким приликама, када настане велика суша или се десе превелике кише. И право је чудо видети да увек када се велика света икона јавно изложи народу, који плаче и кличе, одједном почну да падају или престану кише, зависно од потребе - записао је Беатило.

ЗАХВАЉУЈУЋИ рудницима, чак и у време вазалне деспотовине Србија је имала довољно богатства да подигне нову престоницу у Београду по узору на Константинопољ. Зато, кад су Турци заузели највећи рударски центар Ново брдо, деспот Ђурађ Бранковић утучено пише угарском краљу: "Данас је све пропало."

Падом Смедерева почиње доба османлијског ужаса о коме је мало странаца могло да сведочи. Један од првих путописаца који је описао патње хришћана, а нарочито Срба, био је преводилац Бенедикт Курипешић, који је 1530. био део аустријске дипломатске мисије. Он саосећајно преноси страшне слике патњи хришћана.

- Те исте вечери дођоше и Турци у исто село где смо и ми коначили, водећи око двадесет сиротих и бедних хришћана, деце, дечака и девојчица, које су пре око шест до седам дана ухватили. Ах, сирото и бедно вавилонско ропство - бележи Курипешић.

Он наводи да се хришћанима у свим окупираним крајевима сваке године одузимају малишани.

- При томе се бира најлепше и најокретније дете, тако да се од оца и од мајке који имају само једно, одузима и то дете, само ако је лепо и окретно - записује Курипешић.

НЕМАЊА ПОКЛОНИО ФОКЕ БАРБАРОСИ

КРСТАШКИ хроничари упозоравају учеснике похода да брзо пролазе кроз Србију јер као одговор на уобичајене похаре и терор успутних села од стране крсташа Срби шаљу немилосрдне и прецизне луконоше.

Католички монаси који су писали хронике крсташких похода имају изразито негативан став према православном "шизматичком" становништву.

То није променио ни величанствени дочек који је Стефан Немања приредио 1189. немачком цару Фридриху Барбароси у Нишу.

- Велики кнез Немања и његов брат Страцимир с великим почастима дођоше у сусрет цару и од истог и његових великаша беху часно и дочекани. У знак своје оданости предадоше цару обиље доброг вина, брашна, оваца и говеда и међу осталим поклонима дадоше му шест морских бикова, које називају фокама, и питомог вепра и три жива и питома јелена - записао је Арнолд из Либека.

Борис Субашић

novosti.rs